

Székely Közélet

Politikai, közgazdasági és társadalmi ujság

Előfizetési árak:

Egész évre 180 L., fél évre 90 L., negyedévre 45 L.
Egyes szám ára 4 L.

Felelős szerkesztő:

TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Bulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14 szám.
Telefonszám: 34.
Megjelenik minden vasárnap.

Az állampolgárság ügye.

Fent megkönnyítik — lent megnehezítik a megoldást.

Tudvalevő, hogy nem rég miniszteri rendelet jelent meg a függő állampolgárságu lakosok ügyének rendezéséről. E rendelet lehetővé akarta tenni, hogy ezek a sokat zaklatott emberek állampolgársági ügyüknek végleges rendezéseig ne legyenek kénytelenek a további, állandó üldözöttség és szorongatást elszervezni s evégből egy új kérvényezési eljárást vezetett be, mely által a kérelmező a születési- és illetőségi bizonyítvány csatolása mellett elérhette azt, hogy a prefecturán beirták egy ideiglenes lajstromba s erről neki különleges bizonyítványt (Dovada speciala) adtak ki.

Igy volt, tudniillik, papíron. A valóságban azonban ez az újabb eljárás a kívánt eredménnyel nem járt, mert a legtöbb kérelmezőt elutasították kérésével s a prefectura általánban nem kezelte ezt a kinos kérdést azzal a szabadelvűséggel, amelynek szellemében a megoldás céloztatott. Így például: üres frázisnak bizonyult az az intézkedés is, mely az állampolgársági ügyeket kivette a siguranța hatásköre alól, — mert a prefectura minden esetben kikérte annak véleményét, ami, ha kedvezőtlen volt, a kérvény elutasítását vonta maga után.

Most pedig teljes erővel bontakozik ki újból a siguranța offenzívája a függő állampolgárságu polgártársaink ellen, amennyiben június 1-én kelt írásbeli rendelkezésével felhívta ezeket, hogy e hó 14-ig adjanak be kérelmet az idegeneket ellenőrző bizottsághoz (Brassó), amennyiben még további egy évig az országban akarnak tartózkodni. E kéréshez nem kevesebb, mint 13 darab bizonyítvány csatolását írja elő a siguranța.

Nem áll módunkban felvilágosítást szerezni ettől a szigorú hivataltól, de kétségtelen, hogy az újabb felsőbb rendelkezéseknek s a miniszterek által hirdetett annak az akaratnak, hogy az állampolgársági ügyek elintézését meg kell könnyíteni s addig is, míg ez végleg megtörténik, a zaklatásokat kerülni kell, — ez az eljárás nem felel meg, sőt azzal homlokegyenest ellenkezik. A hiba ott van, hogy a siguranța a függő állampolgárságu ittlakókat az »idegenek« (străini) fogalma alá vonja. Ez utóbbiaknak, vagyis az idegen országokból bejött idegen alattvalóknak csakugyan kell jelentkezniük az említett ellenőrző bizottságnál, de kétségtelen, hogy ez a jelentkezési és kérvényezési kötelezettség nem terjed ki azokra a polgártársainkra, akik nemcsak hogy itt laknak, de itt is születettek, itt ipart űznek, vagy más állandó foglalkozásuk van, itt bírnak régi illetőséggel, itt katonáskodtak, itt még házuk, vagy földbirtokuk is van, akik tehát nem »idegenek«, — csupán az a szerencsétlenség érte őket, hogy a nagy világégből nem tudtak elég gyorsan hazamenekülni s ezért — vagy enélkül is, egyszerű tévedés folytán, nem vétettek fel az állampolgárok jegyzékébe. Ezeket a siguranța most azzal fenyegeti meg, hogy, ha a tizenháromféle bizonyítvánnyal súlyosbított kérelmüket be nem adják: kénytelenek lesznek elhagyni az országot.

Igy néz ki az állampolgársági ügyek liberális és demokratikus megoldása és megkönnyítése. Eközben pedig az új törvény megszerkesztésével megbízott bizottság tárgyalja az új tervezetet,

melynek szellemét az az alaprendelkezés jellemzi, hogy mindazok, akik a törvény életbelépése pillanatában itt laknak és nincs módjukban más állampolgárságot szerezni, automatikusan román állampolgárok lesznek. Ehez képest a tervezet elismeri mindazoknak az állampolgárságát:

a) akiknek minden okmányuk meg van ahhoz, hogy felvételhetek volna a listába, ez azonban formai okokból még sem történt meg,

b) akik a békeszerződés aláírásakor (1920 szept. 20.) Erdélyben laktak, vagy innen illetőségi bizonyítványuk van, vagy szüleiknek itt illetősége van,

c) akik naturalizálás útján szereztek állampolgári jogot,

d) akik az alkotmány kihirdetése napjától (1923 márc. 29.) az új törvény szentesítéséig az országban laktak s ezen idő alatt más állampolgárságot nem szereztek, nem optáltak és nem mondtak le a román állampolgárságról.

Ezeknek az eljövendő bölcsebb intézkedéseknek az ismeretében nem tudjuk megérteni, hogy mit akar a siguranța említett rendelkezésével? Csak nem az a célja, hogy az általa idegeneknek bélyezett polgártársaink a lehetetlen, vagy legalább is nagyon nehéz feltételű kérvényezési eljáráson elbukva, az ország határára gyorsan tültelessenek, hogy a szabadabb és okosabb szellemű új törvény már ne találja őket az országban s így ezt az utolsó alkalmat is elszalasszák az állampolgárság megszerzésére?

Bármint van, a tény az, hogy az országból való eltávolítással vannak megfenyegetve s ezért felhívjuk a prefectus ur figyelmét a siguranța tarhatatlan rendelkezésére, amelyet, ismételjük, olyan polgártársainknak küldött meg, akiknek állampolgársági ügye folyamatban, tehát elintézés alatt van — és sürgős beavatkozását kérjük a készülő törvénytelenség megakadályozására.

Egyébként úgy értesültünk, hogy a Magyar Párt helyi tagozatának beavatkozása folytán, a képviselőház legközelebbi ülésén interpelláció lesz ez ügyben.

Amerikai egyetemi tanár városunkban.

Ma délelőtt dr. Southworth Franklin, a chicagói egyetem unitárius teológiai fakultásának professzora és neje városunkba érkeztek. A professzor és neje világhírű uton vannak. Az elmúlt év őszén San-Francisco át Japánba mentek, a téli hónapokat pedig Indiában töltötték. Dr. Southworth — az Amerikai Unitárius Társulat képviselőjében — Kalkuttában részt vett az indiai Brahmo Somáj (olv. Bramo Szomájdzs) vallásfelekezeti alapításának századik évfordulóján rendezett ünnepeken, ahol előadásokat tartott és az egyik konferencián elnökölt. Felkereste a háromszázmillió indiai mai profétáit: Rabindranath Tagoret és Ghandit. Palesztinán és Egyiptomon keresztül jöttek Konstantinápolyba, onnan Athénbe. Görögországból áprilisban átmentek Olaszországba s most onnan, Budapesten és Kolozsváron át, érkeztek városunkba. Itt Kiss Sándor unitárius lelkes vendége, aki ezelőtt huszonegy évvel a professzornak tanítványa volt Amerikában.

Dr. Southworthot és nejét az udvarhelyi unitárius gyülekezet szintén vendégeiként tekintik. Részt vesznek az

unitáriusok vasárnap délelőtti istentiszteletén, s a délután 5 órakor a parochia egyleti termében tartandó nőszövetségi összejövetelen Southworthné fog előadást tartani a japáni és indiai nőkről. Az angolnyelvű előadást Bakócziné Kilyéni Erzsébet fogja magyarra fordítani.

Kérdésünkre, hogy mi lesz az amerikai vendégek itteni részletes programja, azt a választ kaptuk, hogy bár a professzorék látogatása teljesen magánjellegű, azért természetesen, megtekintik a helybeli iskolákat, átmennek Székelykeresztra az unitárius főgimnázium megtekintésére, s a lehetőség szerint pár, Homoród- és Erdővidéki, unitárius községet is fel fognak keresni. A lelkes annak a reményének adott kifejezést, hogy a professzor és neje kedves emlékekkel távoznak városunkból s ez irányban úgy a vármegye prefectusa, mint a város polgármestere is a legmesszebb menő támogatásukat ígérték.

Látogatás a megyesi földmives iskolánál.

Hivatalos helyről vett értesítés szerint, a Romániában ülésező nemzetközi gazdakongresszus folyó hó 14-én, pénteken Medgyesén fogja megtartani folytatólagos ülését. Az ülésen résztvevők bizonyára megemlékeznek az ottani földmives iskolát, más jeles gazdaságokat, gyárakat stb. Igen kedvező alkalom tehát ez gazdasági tanulmányok tételére.

Azzal juttatjuk ezt megyénk gazdaközönségének tudomására, hogy aki ismeretét gyakorlati uton gyarapítani óhajtja, helyesen cselekszik, ha ezt a kínálkozó alkalmat felhasználja. A reggeli vonattal indulva, déltájban érkezhet Medgyesre s d. u. 6-kor vissza. Egy nap tehát megtehető. Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület alólirott elnöke a jelzett napon szintén Medgyesén lesz s készséggel lesz vezetője a résztvevőknek.

A résztvevők 13-án, csütörtökön estig tudassák velem menetüket, hogy tudjam, kik iránt érdeklődjem. Medgyesén pedig a Traube nevű vendéglő éttermében fogom várni a vonattal érkezőket, mivel én, számításon szerint, hamarabb ott leszek.

Sz. Szakáts Péter
gard. egyleti elnök.

„Nem jó, ha a lakosság elveszti bizalmát.“

Lapunkban nemrég közöltük, hogy a tanfelügyelőség intervenciójára mintegy 40 község költségvetését küldte vissza a prefectura, azzal az utasítással, hogy az illetékes községi tanácsok iskolaépítés és nagyobbitás céljára nagyobb költségvetési előirányzatról gondoskodjanak.

Honnan? Miből? Kérdezte a parajdi községi tanács, melytől csekély 500,000 leu költségvetési előirányzatot kért a tanfelügyelőség iskolabővítésre és lakásépítésre. Pénz nincs, de lehet magasabb forum, — gondolta a parajdi tanács — mely megérti azt, hogy a mai nehéz viszonyok között nem lehet az állampolgárok utolsó garasát is elvenni, s a bölcs tanács a legilletékesebb fórumhoz, a közoktatásügyi minisztériumhoz fordult, hogy az elviselhetetlen pótdadó kirovásának veszélyét hártsa el felőlük. A döntés rövid, de velős, A közoktatásügyi minisztérium úgy gondolja, hogy ilyen kény-

szer »könnyen azt a látszatot kelti, hogy valamelyik vállalkozót akarják támogatni, de... nem jó, ha lakosság elveszti a bizalmát.« A közoktatásügyi minisztérium illetén felfogásának határozott ismerete után most már csak azt szeretnők tudni, hogy milyen rendelkezés alapján kardoskodtak idáig, de kardoskodnak még ezek után is alantaisai az iskolaépítési akció mellett?

A közönség köréből.

Egy népnevelő kritikája a sajtóról.

A falu népnevelőinek — nemcsak a szoros értelemben vett tanítónevelőket értve, hanem jegyzők, papok s más értelmiségeket is — népnevelői munkáját ezer és ezer féle apróbb-nagyobb ellenség nehezíti, melyek, ha nem hadat üzent ellenségeként jelentkeznek is, de határozottan akadályozzák a szívek nehezes érzelmeivel megtöltését, alkalmatlanná teszik a lelkeket a tiszta jellem lerakott alapjának kiépítésére. A fajszereztől áthatott népnevelői munka erkölcsileg önálló embereket akar nevelni, olyanokat, kik az élet szükségleteit megérteni és adott esetekben bárhonnan jövő kényszerrel szemben saját elhatározásuk alapján tudják követni a jót s tudjanak irtózni a tisztességtelen, népileket rontó megtévedettől. Ebben a nemes munkában a sajtó kitűnő szolgálatot tehet.

Ha a népnevelő újságközleményvel támaszthatja alá irányításra szánt addigi erőfeszítését, legtöbbször eredményhez jut. Igen, mert a közfelfogás szerint az az igaz, ami nyomtatva van. A népjellem irányításában, ha egy uton haladna a sajtó valamennyi ágazata, a népnevelők munkája mennyivel könnyebb és a siker mennyivel biztosabb lenne! De hol lesz ereje a falu népnevelőjének, ha éppen a nyomtatott betű jön erejét gyöngíteni? Azelőtt azt használta fel igazsága megerősítésére s ime most a nép kezében forog nyomtatásban a papról, jegyzőről, a tanítóról az a ténynek látszó leírás, mely csak arra alkalmas, hogy bizalmatlanságot, sőt ellenszenvet keltsen a népben azok iránt is, kik önzetlenül állanak az ő erkölcsi tisztaságának fejlesztése mellett. Pld. előnyös szolgálatot teljesít-e az udvarhelyi Hargita a népnevelésben azzal, hogy a falu jegyzőjét, papját és még a hivatásos népnevelőt is oly gyakran ide-oda rángatja érett megfontolást nélkülöző egyoldalú bemondásokra? Lehet, van hiba a jegyzőben, a papban, a tanítónevelőben, de ezeknek van fölttes hatóságuk, kik elsősorban jogosultak és kötelesek is itélkezni alantaisaik esetleges ballépése felett. Jó szolgálatot tenne a Hargita, ha a falu népnevelői ellen hozzáfutó panaszolókat panaszokkal illetékes hatóságához utasítaná, akár segitene s azután a hatóságnál lefolytatott kétoldalú meghallgatás eredményeképp kimondott igazságot adná közre, ostorozná az elmarasztaltat, igazolná a felmentettet. A népjellemének jóirányú fejlesztése érdekében kitűnő szolgálatot teljesítene azzal is, ha törülné szótárából az »ur, urak« szót, mert amilyen modorral foglalkozik az urakkal, abból a nép nem tanulja meg azt, hogy az ő érdekében önzetlenül dolgozó — képviselőket sem hajhászó — népnevelőt tekintélyének tiszteletben tartása illeti. Tekintély nélkül nincs társadalmi rend, nem lehet tartós semmiféle szervezet.

Tapasztalat bizonyítja, hogy a nép

fiai, kik oly gyakran találkoznak a Hargita hasábjain az urak szidalmazásával, nem csupán a szidalmazott urat látják maguk előtt, hanem igen azt is, aki körükben élve, becsületes jellem kiépítésén, megélhetésük lehető könnyítésén fáradozik. Akik szerencsések oly gyakran hangoztatni, hogy »Réti« azt írta nekem, »Borbát« azt üzente, azoknak szemében vörös a falu népnevelőjének nadrágja, azoknak nem fér lelkéhez a népnevelő, még akkor sem, mikor mindkét kezével nyújtja a nép részére beszerzett kenyeret. A politikai küzdelem hevében ám üssék politikusainkat, de aki a falu vezetőit szidalmazza, a népnek ugyan izes, de ártalmas falatot nyújt. Politikai érdekeltségtől mentes nevelést segítsen adni a sajtó, hogy kisebbségi népünk ne tagolódjék szét, ereje ne csapolódjék le. Üreg népnevelő.

Gyöngyélet Farkaslakán.

Nem tisztelik az előjárók a törvényt és az ünnepnapokat.

Nagy Domokos, a híres farkaslaki bíró és Longera jegyző a 115—1929 számú »határozatukkal« 30 napi fizetésvesztésre ítélték Kovács Áron és Orbán Gábor községi tanácsosokat, azzal az ürüggyel, hogy a nekik kiadott rendeleteket megszegik és a közgazgatás rendes menetét akadályozzák. A hatalmaskodásukban teljesen elvakult előjárók nem gondolták meg, hogy ilyen büntetést csak a választmány szabhat ki s hogy az eseteket is meg kellett volna nevezniök, melyekből a tanácsstagok vétkessége megállapítható lenne. A két tanácsos az »ítéletet«, természetesen, megfélebbezte és semmi kétség aziránt, hogy a felsőbb hatóság azt meg fogja semmisíteni, amivel egyidejűleg — normális körülmények között — a fegyelmi eljárást is el kellene rendelni a hatalmaskodó előjárók ellen.

Longera jegyző *Urnapijára*, reggel 7 órára idézett maga elé négy községi tanácsost, s egész délelőtt faggatta őket, hogy a február 24-re kitűzött tanácsülésre miért mentek a *község-házához* s miért nem jöttek a jegyzői irodára. A »védekezés« egyszerű volt: azért, mert a meghívóban a tanácsülés a község-házába volt egybehiva. Inkább a jegyzőnek és bírónak kellene felelnie arra, miért tartották a tanácsülést a jegyzői irodán, holott az a község-házához volt kitűzve?

De hát nem ez a kicsinyes kötekedés most a fontos, hanem az a kegyeletlen eljárás, mely szerint a jegyző, aki egy szin-katolikus községben szolgál, a katolikusok egyik legnagyobb ünnepére, *Urnapijára* idézte magas színe elé a katolikus tanácsstagokat, s ezáltal nemcsak azt tette rájuk nézve lehetetlenné, hogy az ünnepi körmenetre a városba bejöhessenek, hanem még az otthoni Istentiszteletéről is lekéstette őket.

Hej pedig nem jó szembelyezkedni az Uristen parancsával: Megemlékezzél arról, hogy ünnepeket szentelj! . . .

Uj ref. esperes és főjegyző az egyházmegyében.

Vajda Ferenc tiszteletbeli esperes.

Az udvarhelyi ref. egyházmegyének f. hó 3-ikán, hétfőn délelőtt Székelykeresztúron rendkívüli közgyűlése volt, melynek legfontosabb célja az esperesi szék betöltése volt. A gyűlést megelőző istentiszteleten néhai Hegyi Péter esperesről történt kegyeletes megemlékezés. Demeter István lelkész könyörgésében, Imreh Árpád lelkész pedig predikációjában foglalta szép szavakba az egyház e nagyérdemű, hű fiát méltató gondolatait. Az istentiszteletet követő közgyűlésen — mely Sebesi János dr. főgondnok és Nagy Lajos főjegyző, espereshelyettes elnöklete alatt folyt le — a megboldogult esperes emlékének jegyzőkönyvi megörökítését határozták el.

Esperessé egyhangulag Nagy Lajos egyházm. főjegyző, kereszturi lelkészt választották meg, aki szépen átgondolt, megkapó szavakban fejtette ki alapelveit, melyeket új szolgálatában

követni szándékozik. A lelkeknek a templomba való visszavezetése, az ifjúságnak ideálisabb gondolkodásra nevelése s az iskolákról való alapos gondoskodás, — ezek egyelőre a legfontosabb megoldandó problémák. Kegyelettel emlékezvén meg ő is Hegyi Péterről, beszéde végén nagy méltánnyal szólt Vajda Ferencről, aki 20 évig töltötte be az esperesi széket, igazán nemes munkásságban. Előterjesztette az egyházm. tanács javaslatát, hogy Vajda Ferenc választassék meg tiszteletbeli esperessé, amit a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel fogadott el.

Ezután a megüresedett főjegyzői állás betöltése történt meg, titkos szavazás útján, nagy érdeklődés mellett. Főjegyző 42 szavazattal: Péter Géza kányádi lelkész lett, Imreh Árpáddal szemben, aki 39 szavazatot kapott. A gyűlésen még néhány belső érdekű egyházi ügyet tárgyaltak le. Utána közömbödött volt a Walter-féle vendéglőben.

Egytel több

egyesület lesz városunkban! De ne tessék megijedni! Az egyesületi élet dúsan virágzó fájának legfrissebb hajtása nem azt tűzte ki céljául, hogy újabb válaszfalakat emeljen a már létező harminc és egynehány alakulás által amugy is eléggé megoszlott, izekre tagolt polgári társadalomban. Arra sem fog törekedni, hogy műkedvelői előadások rendezésében élje ki magát. Nem, a legujabb szervezet nem fog nemes versenyre kelni a már meglévővel, nem lesz vetélytársuk, amennyiben nem is a város falai között fog működést kifejteni, hanem tagjait ki fogja vinni a szabad természetbe, Isten legfőbb templomába, hogy annak a szépségeit tanulják megismerni, megszeretni és élvezni.

Arról van ugyanis szó, hogy városunkban a turistákat készülnek egy táborba tömöríteni, abból a célból, hogy jövőben nagyobb lendülettel, tervszerűséggel és eredménnyel műveljék a legelnyagoltabb sportágat, a turisztikát. Ennek éppen a mi városunkban tág munkatere és kiváló működési lehetőségei vannak.

A lökést pedig a társadalom ilyen irányu megmozdulásához az a körülmény adta, hogy Brassóban évek óta virágzik egy magyar turista-egyesület és ez bajtársi felszólítást intézett az udvarhelyi turistákhoz és őket csatlakozásra, helyi fiók alakítására hívta fel. Vámszer Géza liceumi rajztanár kezdeményezésére a szabad természet rajongói már tartottak egy szűkebb körű összejövetelt s azon elhatározták, hogy okvetlenül munkához látnak még ebben az évben és valamilyen formában összehoznak egy helyi turista-alkulatot.

Remélhető ezek után, hogy idővel feltárulnak a legendás Hargita eddigéig ismeretlen szépségei, tündéri tájai és évenként a lelkes turisták az ország minden vidékéről seregleni fognak azokra a vidékekre, amelyeket ma még csak néhányan ismerünk és csodálunk. A mi székely hegyeink turisztikai feltáráshoz már csak azért is hozzá kell fogni, mert különben ebben egy-kettőre megelőznek a szászok. A szász turista-egyesület legutóbbi közgyűlésén ugyanis már felmerült a terv, hogy működési körét kiterjeszti a Hargitára is. Azt pedig talán még sem volna szép megérni, hogy más vidékekről jövők mutogassák meg nekünk, milyen természeti kincsek vannak birtokunkban, anélkül, hogy sejtelmünk volna rólok.

Üdvözljük tehát az alakulóban levő harmincnegyedik udvarhelyi egyesületet és kívánjuk, hogy minél előbb lássuk munkásságának eredményeit az erdőkoszorúta szép hegyek között!

Jakovszky Dénes.

A prefectusok autóbalesete. Sajnálatos, bár, szerencsére, nem súlyos autóbaleset történt f. hó 4-ikén Balint dr. vármegyei prefectussal és nejevel. A prefectura új autóján Segesvárra utaztak, miközben Ujszékely közelében a megvadult lovak egy szerkezet nekirántottak az autónak. A szekérrud az autó szélfogójának egyik oldalán az üvegtáblát betörte, s ennek szilánkjai az arcán megsebesítették a prefectus nejét, akinek a gyógyulása azonban rövid idő alatt remélhető.

Román lapszemle.

A *Viitorul* nemrég cikket írt a magyar vajnic-alkulatokról és Maniut támadja, akinek a képviselőházban ezzel a szervezkedéssel kapcsolatban elhangzott beszédét a kisebbségi pártok és különösen a magyar nemzeti párt az Evangélium betűjeként vette. »Aki ismeri a magyar sovínizmust — írja — és a magyar tömegek politikai vezetőit, akik értenek ahhoz, hogy a sovén és irredenta hazafias érzelmeket táplálják a magyarságban — az el tudja képzelni, hogy körülbelül mit fog jelenteni a magyar vajnic-bandáknak nyílt, hivatalos és a kormány akaratára hivatkozó megszervezése. »Arról is hallunk, — írja a *Viitorul* — hogy egyes helyeken lovas-osztagokat szerveznek meg Magyarországról hozott szép lovakkal. Azt is beszéljük, hogy az utóbbi időben Maniu, aki észrevette, hogy milyen nagy hibát követett el, titkos rendeletet adott a prefectusoknak, hogy amennyiben képesek, akadályozzák meg ezt a szervezkedést. Ennek a félnék és titkos intézkedésnek azonban semmi eredménye sem lehet a parlamenti nyilvános kijelentésekkel és biztatásokkal szemben, amelyekkel annál kevésbé vonhat vissza Maniu vagy Vaida, amennyiben azok már a Monitorul Oficial-ban megjelentek.«

A *Curentul* írja május 27-iki számában: »A magyarországi revizionista mozgalmat a francia barátság kezdi vezetni. Herceg Ferenc közepes regényírónak (!) revizionista ligája elhatározta, hogy propaganda-mozgalmát Franciaországra is kiterjeszti. A magyar újságok részletesen beszámolnak Villat francia tanárnak debreceni beszédéről. Előadása során Villat azt hangoztatta, hogy a közvélemény figyelmét Franciaországban a magyar főiskolai hallgatók hívták fel arra az igazságtalanságra, melyet a trianoni békeszerződés teremtett Magyarország számára. A francia tanár kijelentette, hogy a trianoni békeszerződés revizionjának Páris szívéből kell kiindulnia, mert Franciaország becsületesége nem tűrheti meg, hogy nevéhez egy igazságtalanság fűződjék. Villat — írja a *Curentul* — előadását azzal fejezte be: *nem, nem, soha!*«

SPORT.

Biró Lajos újabb rekordjavítása. — Varsóban is szerepelni fog.

Már-már alig győzzük regisztrálni azt a sok dicsőséget, melyet városunk szülötte, Biró Lajos az atletika terén egymásután arat. Most az országos atletikai versenyen hozott el ismét több díjat és pedig: *magasugrás* (hendi-ke) — első (170 cm.); *diszkosz* — második (30.95 m.); *gerelydobás* — első (43.67 m.); *400 m. síkfutás* — (55.4 mp); *triathlon* (400 m., magasugrás, gerelydobás) — első 1390 ponttal; *staféta* (100—200—300—400 m.) csapatával második, — de mindezen eredmények mellett fölényesen kimagasló Biró az általa már régen rekordban tartott *rudugrásban*, melyet ez alkalommal játszi könnyedséggel 370 cm-terre javított (acélszalaggal utánmérve 368.8 cm.)

Egyidejűleg éppen most arról is hírt kapunk Bukarestből, hogy a központi atletikai szakosztály a július 13-án és 14-én Varsóban eldöntésre kerülő lengyel-román atletikai mérkőzésre a kolozsvári athléták közül a rudugrásban, távolugrásban és a magasugrásban való részvételre Birót jelölte ki, mint Romániának ez időszerinti többszörös bajnokát.

Személy- és teher-szállítást autóval vállalok: Pálffy Domokos cipész Kornis-utca 27 szám alatt.

HIREK.

Június 8.

IRODALOMTÖRTÉNETI NAPTÁR.

Június 13. Horvát István és Budenz József születése. Mindkettő a budapesti egyetemnek volt a tanára. Az előbbi 1784—1846-ig, az utóbbi 1836—1892-ig élt. Mindketten a magyar tudományosságának szentelték életüket. Horvát, mint történettudós, a magyar faj dicsősítését tűzte ki élete céljául. Faját a világ első nemzetének tartotta s a magyar nemzet történetét majdnem az első emberpárig vitte vissza. Nagy volt a forrásokban való jártassága, de annál kevesebb a kritikai érzéke. Elfogulatlan történeti nyomozásokra nem tudta megtanítani híveit, de törhetetlen és rajongó hazaszeretettel sok igaz, értékes, meg nem alkuvó hazafit nevelt. — A német származású *Budenz József* pedig a finn-ugor összehasonlító nyelvészetnek volt tántoríthatatlan harcosa. Az ő érdeme a magyar nyelv-rokonság kérdésének végleges tisztázása.

Június 15. Szász Károly születésének százados évfordulója. A jövő szombaton a magyar irodalomnak nagy ünnepe lesz. Ünnepeink az írásművészet és a szó nagy mesterének, Szász Károlynak születése százados évfordulóját, az ünneplésből mi is méltán kérhetünk részt, mert Szász Károlyt a bérce Erdély adta az egyetemes magyarságnak. Nagyenyeden született 1829 június 15-én. Szász Károlynak, a nagyírú enyedi professzornak a fia. Viselt papi hivatalt, volt miniszteri fogalmazó, majd tanár, később pedig ref. püspök lett s mint ilyen halt meg 1905-ben Budapesten. Szász Károly az Arany János elveit követő, emelkedett költői iránynak egyik leglelkesebb harcosa és vezére, aki a nemes ízlés fejlesztésére Arany János mellett a legtöbbet tett. Bámulatos szorgalmu író. A költészet mindhárom ágában jeles alkotások őrzik emlékét. Költeményei, melyek két kötetben jelentek meg, a magyar romantikus költészet legjobbjai közé tartoznak. Megéneklie a természet jelenségeit, családi életének nevezetes mozzanatait, nemzetének dicsőségét és gyászát. Számos ünnepélyesen szárnyaló ódát írt, amelyekben nemzeti életünk egy-egy nevezetes mozzanatát örökíti meg s nagyjaink emlékét újítja fel. Arany János nyomdokain haladó eposzaiban az Árpád-kori élet színes jeleneteket vetíti az olvasó elé. Drámai munkáit is éppugy, mint egész költői munkálkodását, az emelkedett stílus, a gondos verselés és művészi verstechnika jellemzi. Írói babérain kívül a műfordító hervadhatatlan koszorújával is ékeskedik. E téren páratlanul áll irodalmunkban. A német, angol, francia és olasz irodalom remekei az ő könnyed és színes fordításában váltak a magyarság kőzkinésévé. Prózai művei között a legértékesebb: A világ-irodalom nagy eposzai c. munkája. Ő, aki a munka egyenruháját viselte egész életén keresztül, aki egy egész emberéletet szentelt a magyar szellemi élet haladásának, méltó arra, hogy minden igaz magyar kegyelettel őrizze emlékét.

Két kiállítás

is kínál közelebről városunk közönségének művészi gyönyörködést s egyuttal — az ehhez való móduaknak: kedvező vásárlási alkalmat is. A tervezett kiállításokról egyelőre az alábbi hireink szolgáljanak rövid tájékoztatásul.

Vass Albert és Vass Áron kiállítása. F. hó 16—23-ig lesz a ref. kollégium zenetermében. Közülük: Vass Albert festőművész a párisi Julian-akadémia volt növendéke, kinek már Erdélyben, más városok közt, Kolozsváron, Tordán, Marosvásárhelyen, Nagyszébenben voltak nagy sikerű kiállításai. Különösen friss impresszionizmusát, nagy technikai tudását ismerték el egyértelműen. Vass Áron: a már itt is szerepelt, eredeti tehetségű falusi székely szobrász, akinek pompás állatfigurái azóta messze városokban is nagy feltűnést keltenek. Kiállításukat — melynek megtekintése díjtalan lesz — részletesebben is fogjuk ismertetni.

Karikatura-kiállítás. Tomcsa Sándor, a széles körben ismert karrikaturista és rajzolóművész, ki már oly sok vidám percelt szerzett szellemes ötleteivel, ezuttal június 15-i kezdettel egy karrikatura-kiállítással lép meg városunkat. A készülő anyagba bepillantva, már most megállapíthatjuk, hogy a rajzok frappáns hatásukkal és finoman szellemes ötletességükkel és zsánerben messze földön egyedül állók és a szenzáció erejével fognak hatni. A kiállításra különben lapunk jövő számában szintén részletesebben ki fogunk térni.

Homoród-fürdőn

a 3 szobából (2 egymába nyíló és egy külön bejárattal, teljes berendezéssel), nagy veranda, konyha, pince és melléképületekből álló Pálháza-villa július 1-től augusztus 1-ig kiadó. — Felvilágosítást a kiadóhivatal ad.

Bámulatos olcsó árak!**Ne tévessze össze: Hirsch Rudolf divatüzlete új helyiségébe van áthelyezve.**

1 mt. mintás mosó Crep	30 leu
1 " " mosó marokin	38 "
1 " " mosó delin I	45 "
1 " I mosó zeffir	29 "

1 mt. Grisetta fuládszerű mintás mosóselyem	145 leu
1 pár 45 Adesco selyem harisnya	180 "
1 drb pehelykönnyű férfikalap	200 "

1 mt. színes fehérnemű-batiszt 36 leu.

Időjárás. A meteorológiai intézet időjárás-jelentése a mai délután 1 órakor leadott rádiójelentés szerint: Tulnyomóan száraz és igen meleg idő várható. Helyi zivatarok nincsenek kiárva.

Huszonötmillió leu kiutalását határozta el a kormány, a kisebbségi iskoláknak nyújtandó »első segélyképpen«. Örvendünk ennek a félhivatalos hírek, de — sok szomorú családunkból okulva — lelkesedésünket egyelőre mérsékeljük, amíg ebből az elhatározásból valósággal pénz lesz a kisebbségek kezében!

Új intézkedés az idegenek ellenőrzése ügyében. A közmunkaügyi minisztérium, az idegenek ellenőrzésére vonatkozó törvény intézkedései alapján, elrendelte a külföldi alattvalók szabad-tartozkodási engedélyének általános felülvizsgálatát. Nem tartoznak jelentkezni: a) akik román egyetemen tanulnak, b) színészek, tanárok, lelkészek és szerzetesek, c) külföldi kereskedelmi és ipari vállalatok reprezentánsai, kik speciális megbízatásuk alapján tárgyalásokat folytatnak, d) azok az orosz és örmény menekültek, kiknek a román állam által kibocsátott »Nansen«-igazolványuk van, e) akik a prefecturák által kibocsátott »dovada specialával« rendelkeznek, f) a f. évi dec. 1-ig érvényes engedéllyel bíró bulgár kertészeti munkások. — Az összes más külföldieknek jun. 1—15-ike között kértést kell beadniuk továbbmaradásuk érdekében és pedig Udvarhely megyében a sigurantához. Önálló foglalkozású egyéneknek kérésükhöz csatolniuk kell a törvényes cégbejegyzést. Az alkalmazottakra vonatkozó kérést a munkaadó kell beadja, annak feltüntetésével, hogy az alkalmazott milyen munkában, mennyi időre van alkalmazva; s okmányokkal igazolandók a munkaadónál levő munkaviszonyok, az útmaradás indokai stb. A kéréshez még csatolandók: a) a szabad tartozkodási engedély, b) hivatalos okmány arra vonatkozólag, hogy mióta van az illető Romániában, c) katonai szolgálatot a román hadseregben teljesített személyek csatolják a kéréshez katonai igazolványukat. A kérés és mellékletek átvételéről a siguranta átvételi igazolványt ad, mely igazolásként a kérés visszaadásáig megőrzendő. Akik nem adnak be kértést az előírt időben, elvesztik a jogot arra, hogy a Romániában való maradhatási engedélyt később megszerzhessék.

Táncoló kutyák. Nem azokról a jól idomított és rendezhez szoktatott kutyákról emlékezünk meg, amelyek a cirkuszi mutatványok pódiummain szórakoztatják az érdeklődő közönséget. Hanem azoknak az éjjel-nappal szertelenül csatangoló, gazdátlanul kóborló ebeknek a megfékezését kérjük a tulajdonosaiktól, melyek utcánkat, s főleg pedig veteményes kertjeinket lepik el tömegesen, s azok puha földjeiben jól gondozott kerti veteményeinket táncolják és tapossák össze, s ezáltal tetemes károkat okoznak. Érthetetlen, hogy miért kell Udvarhelyen száz-meg száz kutyát tartani. Némely helyen, ahol a családnak is alig van mit ennie, 2—3 kutya is ugat, de egy malac sem rőfög. A megéhezett kutya pedig a fél város határát összefutja, csakhogy itt-ott, főleg a vágóhídon és környékén valami ennyit kaphasson. Adót kérünk, de nagy adót, a szertebarangoló és állandóan kárt tevő kutyákra kivettetni, hogy ne legyen kedve gazdájának mások által a maga számára kutyákat felneveltetni és tartatni. A sintérek részére pedig szigorú utasítást, hogy ne tőrjék a világszerte kóborló és állandóan kárttevő kutyákat, melyek előtt még a tüskés drótkerítés is hiábavaló! (Beküldött.)

Ügyvédi hír. Dr. Szabó József volt városi főjegyző és árvaszéki tül-nök Strada Prințul Nicolae (volt Árpád-utca) 4 szám alatt dr. Lukácsfy Elek ügyvéddel társas viszonyban ügyvédi irodát nyitott.

Orvosi hír. Dr. Györfly Béla orvos és Dr. Györfly Béláné nő- és gyermekorvos, orvosi rendelőjét Tali-šoara—Olaszteleken, május 29-én megnyitották. — Ezenkívül Dr. Györfly Udvarhelyen is rendelni fog — kedd és szombat napokon délután 2 óráig Str. Mihai Viteazul (Király-utca) 9 sz. alatt.

A bögözi állatkiállítás és fejverseny. Bögöz községben szinte a község egész gazdaközönsége a tarka tehén tenyésztésére tért át, a múlt évben nagy költséggel Svájból importált apaállatot szerzett s tejszövetkezet szervezése útján igyekezett a tehén-szettel foglalkozókat jövedelemhez juttatni. A tarka tehén tenyésztésének előnyeit dokumentálni szándékozva: Looz dr. megyei főállatorvos f. hó 2-ára Bögöz községben szép eredményű állatkiállítást és fejversenyt rendezett, mely valósággal ünnepélyes formák között zajlott le. A kiállításra érkezők tiszteletére emelt díszkapu alatt Mihályi Domokos keresetlen meleg szavakkal üdvözölte Balint dr. prefectust, majd a prefectus köszönő szavai után a szakértőkből alakult bírálóbizottság lát munkához. A faji jellegzetleg hibátlanabban feltüntetett állatok versenyén a következő gazdák tehenei kaptak díjakat: I. Buksa János 500 leu, II. Kardalus Ferenc 300 leu, III. Benedek Mózes 200 leu, IV. Mihályi Domokos oklevél. — A fejverseny díjnyertesei a következők: I. Jónás Ferenc 500 leu, II. Csomor István 300 leu, III. Szilágyi József 200 leu, IV. Incze Sándor oklevél. Az üszőversenyen az első díjat Gotthárd József üszője nyerte el. A bíráló bizottság 200 leu jutalmat ítelt meg Ilyés Ferenc bikagondozónak is. Meg kell említenünk, hogy az összes jutalmakat ritka áldozatkészséggel, Looz dr. főállatorvos adományozta. A kiállítás után a jelenlevők a község házára vonultak, megtekintették a bögözi gazdák által előállított tejtermékeket, majd barátságos fehér asztal mellett fejezték be a kellemes napot.

Kerti mulatságot rendez az ipartestület f. hó 22-én, szombaton este a Barkóczy-féle kerthelyiségben. Bár az ipartestületek működési köre a törvény által meghatározott területen adva van: megélhetésük érdekében kénytelenek az alapszabályokban megengedett kulturális térre is kilépni. Városunk ipartestülete e téren szerény igényű; mert nem akarván az amugy is igénybe vett közönséget újabb és újabb anyagi megterhelés elé állítani, megelégszik az egy évben egyszeri szerepléssel. Midőn tehát az estély megrendezését elhatározta az előjáróság, tette ezt azért, hogy a kulturális szereplés mellett anyagi megerősödéshez is jusson. Mint ismeretes, az új munkaügyi törvény megfosztotta a testületeket tekintélyes jövedelmi forrásuktól és azoknak fenntartását az iparosokra hártotta. Az iparosság jelenlegi helyzete pedig annyira súlyos, hogy egymaga képtelen saját intézményeinek fenntartására. Ezért fordul ily módon a teherkönyvités oly keresztül-viteléhez, hogy a nagyközönség a kulturális célon át a testület fenntartását is lehetővé tegye. A műsort, mely táncal lesz egybekötve és amelyet falragason is közzé fognak tenni, lapunk jövő számában ismertetjük. Felhívja az ipartestület külön ezuton is a város kereskedő társadalmának is a figyelmét, ama reményben, hogy a cél pontosságát belátva támogatják a közös alapon küzdő polgári osztály szervét.

A Szegény leányt nem lehet elvenni mult szombati előadása — Lé-vay Lajos dr. gondos rendezésében — igen szép sikert hozott a helybeli román. kath. Legényegyletnek, amelyet az előadás jó előkészítése, a szereplők ügyes játéka folytán feltétlenül meg is érdemelt. Bokor Klárka, ha már eddig is nem tette volna, ezuttal feltétlenül meggyőzhetet igazi színpadra természetességéről. Szerepe komplikált, rutinos színésznőt is kipróbáló részleteinek bravuros megjátszásával való-sággal meglepte a közönséget. Ugyan-igy Elek Piroksa is, aki vele együtt ugyancsak megérdemelte a nyíltszíni tapsokat. Gaál Imre itteni első nagyobb szerepében, biztos, öntudatos játékkal, értelmes beszéddel rokonszenvesen mutatkozott be. Beldovits, Ungvári Jancsi a megszokott jó alakításokkal mulattattak, s Jánky Ferenc, Köpeczy Jenő, Elekes Lőrincz, Baczó Béla, Jakab Gyula szintén ügyesen szerepeltek. — Az előadást ma, szombaton este megismétlik.

Tiszteled az öreg! Egyik este 7 óra után a korzón, két jól öltözött, magát bizonyára intelligens, kulturált ifjunak tartó, 18—22 év körüli fiatal ember közül az egyik csufolva, a másik hátulról lökdösve, inzultált egy közismert öreg, tehetetlen, valamikor jobb napokat látott, előkelő családból származó nőt, aki csöndesen ment utján. Ezek az ifjak pusztán szórakozásul használták fel az illetőt, ki bot-jával hadonázva, szitkozódva tovább ment. Kérdem az anyákat, testvéreket, mi lesz az ő sorsuk öreg tehetetlen-ségükben, ha gyermekeiket nem tanítják arra, hogy embertársaikat — ha már nem segíthetnek rajtuk — legalább ne bántásák! (Egy csendes szemlélő.)

Anyák napja. A mult vasárnapot városunkban úgy a református, mint az unitárius templomban az anyákról való megemlékezésnek szentelték. A reformátusoknál Vajda Ferenc és Csefő Sándor találtak szívekhez szóló, szárnyaló szavakat az anyaság dicsősítésére, míg az unitáriusoknál Kiss Sándor lelkes és Ébert Andrásné kapták meg, ugyancsak tartalmas gondolataik szép előadásával a hallgatóságot. Mind a két templomban fiatal szavalók is kedvesen és átérzéssel vették ki részüket a szép napról való megemlékezésből.

Új énekes mesejátékok. Most az éppen évvizára készülő iskolák számára kapóra jött két kedves, énekes mesejátéknak a megjelenése, melyek, hisszük, hogy kedvelt programszámaivá lesznek az iskolai záróünnepségeknek. Törpefogás és Gyermekek-szág a kis, könnyen megtanulható, melodikus dallamu daraboknak a címe. Szerzői úgy a tanügyi, mint a szépirodalomban és zenében ismeretes nevű, László Ferenc és felesége: Gábor Mária sepsiszentgyörgyi tanítók. A darabok kiadását a temesvári Moravetz-cég vállalta, kinél a szöveggönyv s a külön füzetben levő kottamelléklet 75 leuért rendelhető meg művenként. E nemből szegény irodalmunkban gazdagodást jelentenek az új darabok, s régen érzett szükségletet pótolnak. (is.)

Mozihirek. Junius 10-én és 11-én, hétfőn és kedden jön Gróf László, a nagyváradi színház v. igazgatója, Felhő Ervin, Erdély legjobb táncoskomikusa, Szentgyörgyi Mani, volt aradi primadonna, Dános Ica aradi szubrett. — Bemutatásra kerül Kálmán Imre világhírű operettje, a Tatárjárás, mozi keretében (mint filmszkecs). E híres operettnek három felvonása filmen játszódik le, a hátralevő három felvonást e híres színészek fogják játszani zenekísérettel. Hogy ezt az ismerős, de nagyon kedves darabot módjában legyen mindenkinek megnéznie, a helyárak csak mérsékelten lesznek felemelve. Földszinti páholy 140 leu, emeleti páholy 120, támlásszék 40, I. hely 30, II. hely 20 leu.

Fuvarozást igaz székérrel helyben és vidékre vállalok. *Bokor Endre*, Kossuth-u. 115 a.

Tanítógyűlés. Az udvarhely-es-pereskerületi román. kath. tanítóegyesületnek f. hó 6-án volt a rendes tavaszi közgyűlése. Veress Dónát elnöki megnyitójában az egyesület hálás köszönetét tolmácsolta Lakó János szent-egyházaskalvi plebánosnak, ki elhalt kántortanítója árvaát magához vette s atyai szeretetben és nevelésben részesítette őket, továbbá Márton Árpád országhelyi plebánosnak, ki tanítói célokra 10.000 leut adományozott. Az elnöki megnyitó mély benyomást keltett. Molnár Lázár vágási kántortanító az alkohollal szembeni mozgalomról tartott lelkes és mély hatást keltő felolvasást. Márton Pál tanító a kézimunka tanításának módszerét ismertette kiváló rátermettséggel. Kakucs Ferenc kadicsfalvi plebános a vallás-erkölcsös nevelésről s a templombajlásnak az ifjúsággal való megkedveltetéséről értekezett igen lelkesen. A gyűlés még az iparos- és kereskedő-otthonok létesítésének módjait vitatta meg s megkérte a gyűlésen jelenlevő Benedek Géza dr. ipartestületi titkár, hogy ezt az ügyet az ipartársulattal tárgyalja meg. A gyűlés kimondta a tanítók szövetségének megalakítását s egy tanítói szaklap megindításának szükségességét, majd a tanítóság anyagi és nyugdíjügyével foglalkozott. A tanítóegyesület intenzív munkásságát kifejező gyűlés után házi közebéd volt.

Piaci árak. A buza: 125—135, rozs: 105—110, árpa: 100—105, zab: 55—60, tengeri: 103—108, burgonya: 15—20 leu vékánként. V-6.

Kiadó: a Könyvnyomda Részvénytársaság Odorheiu—Székelyudvarhely.

Kiadó jul. 1-ére 2 vagy 3 szoba, konyha, mellékhelyiségekkel együtt, Petőfi-u. 32 szám alatt. Értekezni lehet ugyanott a tulajdonosnál.

Szent Imre-utca 21 sz. alatti, két utcára nyíló épületes belsőség jutányos áron eladó. Azonnal beköltözhető. Értekezhetni az ugyanott lakó tulajdonossal.

Eladó: a Str. Pr. Elisabeta (Bethlen-utca) 14 szám alatti 6 szobából és mellékhelyiségekből álló lakás, kerttel. Kut az udvaron. Felvilágosítást ugyanott adnak.

Kész ebédlő- és hálószobabútorok garanciaképes egyéneknek részletfizetésre is eladók: Székely János műasztalosnál.

Eladó

vagy bérbeadó egy modern új autójavitó garage gummi vulkanizálóval, ugyanott egy Daimler 25000, Benz 70000, Tengest 60000, Fiat (teher) 65000 leu árban. Mechanica-Autogarage Cristur.

Hirdetmény.

Havasai málaaszörp, kitűnő minőségű, kgr.-ként csak 64 leu. Theil-féle prima szalámi, szebeni, állandóan kapható. Kitűnő árak, olcsó árak!

I h á s z c é g n é l

Kökerezt-tér, Rösler-palota.

Rádió és autó-accumulátorokat szakszerűen és legolcsóbban tölt a városi villamos mű.

